

Kadar so se vže vsi objeli in poljubili, reče sin: „Blagor človeku, kateri zaupa na Bogá. Ako bi ne bil jaz prišel med razbojnike, ne bilo bi me v Parizu. Ako bi mi ne bil poginil svizec, bi jaz ne bil nikoli dimnikar. Ako bi ne bil dimnikar, ne bil bi si zlomil noge. Ako bi ne bil postal prosjak, bi ne bil prišel v hišo óne plemenite gospé, pri katerej sem našel svojo in vašo srečo. Takó nas ljubi Bog pelje skozi siromaštvo in trpljenje do veselja in premoženja. Zatorej blagor ljudem, kateri zaupajo na Bogá.“

Vrli mladenič Gregor je še nekoliko dni ostal tukaj. Za nekoliko dni pa je vzel mater, brate in sestre s seboj v Pariz, kjer so skupaj živeli mnogo mnogo let v prekrasnej hiši zadovoljni in srečni.

Preložil Ivan T.

Kratke črtice o zaslugah sv. Cirila in Metoda za slovensko književnost.

Slišimo, da nam govore v naših jezikih veličastna dela Božja. Dej. apost. II. 11.

Noč paganstva je razpenjala svoja krila nad starimi Sloveni, našimi pradedi. A povésila je noč svoja krila pred krasno jutranjico, ki je razsipala žarke izhajajočega solnea. Ta jutranjica je bila sveta dvojica, brata Ciril in Metod, ki sta usula našim očetom žarke solnčne luči — luči Kristove vere.

Kakor zlatoobrazno solnce raztrese svoje žarovite trakove po materi zemlji, takó je usipal Kristov križ za naših blagovestnikov starim Slovenom luč večne resnice in národne omike.

In kaj sta nam prinesla sveta brata, da ju ne moremo nikdar dosti počastiti in se jima zahvaliti?

Prinesla sta nam pravo vero in narodno omiko — in to je vse. Kaj bi bili mi brez njiju? Kakor dan brez solnea, kakor suho polje brez blagodejnega dežja; noč paganstva in neolike bi tlačila stoletja nas in naše brate.

„Prava vera je luč in materini jezik je ključ k zveličavnej narodnej omiki,“ to so zlate besede blagega vladike.

Ciril in Metod sta óna slavna dvojica neprecenljivih zaslug, ki je prinesla to luč svetá — vero Kristovo, ki je odprla s ključem uhod narodne omike — s ključem materinega jezika.

In ti, dragi čitatelj, pobožni Slovenec, iskreni Slovan, še premišljaš in čakaš? Upogni svoji kolena k zemlji in vzdigni svoje oči k nebu, tjá kjer svetiti dve zvezdi slovanski, tjá kjer zreta vže tisoč let obraz Gospodov naša verovestnika Ciril in Metod.

* * *

Kaj je gnalo sveto dvojico iz dražestnega Carigrada na težavno pot v veliko-moravsko državo Svetopolkovo in slovensko Panonijo Kočljevo? Morda li slava in čast? Nikakor ne. Sveta modrijana sta bila vzvišena nad posvetno slavo in prazno častjo; njiju značaj je bil čist ko ribje oko, in njiju namen dobroten in vzvišen nad zemeljskimi stvarmi. Gnala ja je ljubezen in le ljubezen do vere Kristove in neukih Slovanov, ki so še tavalali več ali menj v témi paganstva in brez omike. Jedino pravi nauk Zveličarjev sta hotela

vsaditi na zahodu Slovanom in sta ga tudi vsadila; kajti vže za svojega mučnega delovanja sta videla seme, ki je pognalo zlato klasje in plodilo nauk večne resnice.

Ali naša verovestnika nista sadila na nerodovitej zemlji, kakor so delali nemški duhovniki pri tedanjih Slovanih. Pač so oznanovali ti nemški širitelji krščansko vero mej Sloveni, ali njih seme je bilo brezvspešno, ker ga niso znali saditi. Njih namen ni bil plemenit; kajti z vero našega Gospoda so si prisvajali tudi posvetno gospostvo nad njimi in vera jim je bila samó sredstvo, s katerim so nalagali našim pradedom velik davek in mučno tlako; za nemškim duhovnikom je stal tudi nemški vojak. Nemški svečeniki so le malo ali nič umeli slovanskega jezika, usiljevali so Slovanom s Kristovo vero tudi latinsko obredje, prestvarjali so je s silo v Kristjane. Kakó je vender mogel biti pri takih oznanovalcih uspešen napredek v veri krščanskej?

Vse drugače sta delala grška brata. Prepričana sta bila, da se more vera uspešno razvijati na podlagi narodne in samó narodne omike. In s tem sta zadela pravo struno uspeha in napredka. Predno sta se napotila oznanovat križ Zveličarjev, izumil je Ciril črkopis, ki bi ugajal slovanskemu jeziku. In ustvaril je modrijan azbuko, kakeršne po njem še ni iznašel nihče, da bi imela toliko znamenj za tako razne glasove bogate slovanščine, da-si smo imeli vže mi Slovenci toliko raznih črkopisov, od kar se je pričela književnost novoslovenska. Da bi imeli Slovani vže prej kako pisavo, težko je dokazati, da-si mnogi mislijo, da so pismena, ki se imenujejo glagolska, vže pred Cirilom bila v rabi. A Ciril je izumil najbolj na podlagi grških črk popolnem novo azbuko, koju danes zovemo glagolico. Imamo pa še drug črkopis iz ónega časa, ki ga imenujemo cirilico. Ta se razlikuje mnogo od glagolice, znatno je lepša in čistejša in je jako podobna grškemu črkopisu. Oče tej cirilici pa je sv. Klemen, jeden izmed učencev Metodovih, ki so po smrti svojega vladike (v 6. dan aprila 885. l.) bežali iz Veliko-Moravske preko Dunava na Bulgarsko, kjer je daroval vže pokristjaneni Boris in kjer so ustanovili zlato dōbo staroslovenske književnosti.

Ustvarivši primerno azbuko, mislil je Ciril najpred na prelaganje svetopisemskih, bogoslovnih in liturgijskih knjig na slovenski jezik, s katerimi bi se okoristili mnogobrojni a neuki Slovenci, kar jim niso mogli podati nemški in vlaški verovestniki. Kajti, ako sta hotela nevešče Slovence podučevati in razvijati v veri, bilo je neizbežno potrebno, da sta je podučevala v njih materinem jeziku in v domačem jeziku pisanimi knjigami. Da bi se pa Slovenci ne umikali nerazumljivej latinščini pri raznih cerkvenih obredih, gledal je sōsebeno na to, da jim preskrbi razven slovenskega evangelja tudi obredje slovensko, liturgijske in druge bogoslovne knjige. Takó je sv. Ciril pripravil svojim ovčicam vse najpotrebnejše knjige (855—869), pel mašo slovenski, učil in propovedoval v njih materinem jeziku. Pomočnik pa mu je bil brat Metod, Velikomoravski in Panonski vladika, ki je začeto delo prerano umrlega brata (v Rimu v 14. dan svečana 869. l.) nadaljeval in sijajno dovršil (868—885). A ne samó Kristovo vero sta učila in pisala knjige, zidala sta tudi cerkve in ustanovila učilnice, iz kojih so izišli izborni učenci, kakor: Gorazd, Klemen, Naum, Angelarij, Sava.

(Konec prihodnjic.)